

## **Departementspromemorian - Nordisk verkställighet i brottmål (Ds 2025:12)**

Remiss från Justitiedepartementet  
Remisstid den 27 augusti 2025

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

### **Föredragande borgarrådet Alexander Ojanne**

#### **Sammanfattning av ärendet**

Justitiedepartementet har remitterat *Departementspromemorian - Nordisk verkställighet i brottmål (Ds 2025:12)* till bland andra Stockholms stad.

I promemorian lämnas förslag till en ny lagstiftning om nordisk verkställighet i brottmål som ska ersätta lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

Lagförslagen innebär bland annat att tillämpningsområdet för lagstiftningen utökas samt att hantering och handläggning av ärenden som kan vara aktuella för överföring mellan de nordiska länderna effektiviseras. Det förväntas leda till att belastningen på svensk kriminalvård minskar då nordiska medborgare som begår brott i Sverige i högre utsträckning kan få sina påföljder verkställda i sitt hemland.

#### **Beredning**

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och socialnämnden.

På grund av kort remisstid har socialförvaltningen inkommit med ett kontorsyttrande.

*Stadsledningskontoret* ställer sig generellt positivt till lagförändringarna som föreslås och ser ökade möjligheter för kriminalvård och socialtjänst att planera för återfallsförebyggande insatser om straffen verkställs där den enskilde ska vistas efter avtjänat straff.

*Socialförvaltningen* ställer sig generellt positivt till lagförändringarna som föreslås och ser ökade möjligheter för kriminalvård och socialtjänst att planera för återfallsförebyggande insatser om straffen förverkas där den enskilde ska vistas efter avtjänat straff.

### Föredragande borgarrådets synpunkter

Jag är generellt positiv till förslagen i Justitiedepartementets promemoria. Det är bra att lagtexter ses över och moderniseras med ett mer aktuellt språkbruk, vilket gör dem lättare att förstå och tillämpa. Även om den föreslagna lagstiftningen i stort liknar tidigare regler från 1963, bidrar de nya förtydligandena till att lagen blir mer användarvänlig.

Det är också positivt att fler personer ska kunna få sina straff verkställda i sitt hemland. Det underlättar inte minst samplanering mellan frivård och socialtjänst och bör bidra till att motverka återfall i brott. Att lagen nu även omfattar samhällstjänst är ett viktigt steg, eftersom det stärker möjligheten till återanpassning och etablering i samhället.

Ur ett barn- och anhörigperspektiv är det värdefullt att straff kan verkställas i det land där den intagne har starkast anknytning, vilket underlättar kontakt med närstående – förutsatt att dessa bor i det mottagande landet.

Det är dock slående att dessa förändringar, och argumenten för dem, inte på något sätt samspelar med regeringens ambition att hyra fängelseplatser i utlandet. Där svenska fängelsedömda ska placeras i länder till vilka de inte har någon som helst koppling och där en återanpassning till samhället snarare försvåras.

Stockholm den 20 augusti 2025

Alexander Ojanne

### Bilaga

Remiss - Departementspromemorian - Nordisk verkställighet i brottmål (Ds 2025:12), dnr KS 2025/659-1.1

**Borgarrådsberedningen** tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

## Ärendet

Regeringen har remitterat promemorian *Nordisk verkställighet i brottmål (Ds 2025:12)* till bland annat Stockholms stad. Lagen föreslås ersätta befintlig lagstiftning som reglerar samarbetet mellan de nordiska länderna gällande verkställande av straff av nordiska medborgare. Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Sverige har en lång tradition av att samarbeta med de nordiska länderna gällande överföring mellan länderna i frågor om verkställighet av straff. Sedan 1963 finns lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. som reglerar samarbete om överföring av straff och tillhörande verkställighetsföreskrifter. Lagen bygger på ett ömsesidigt förtroende för de nordiska ländernas rättssystem. Regleringen är inte antagen som en konvention utan som separata lagstiftningar i respektive land. Lagstiftningen bygger på en direktkontakt mellan berörda myndigheter. Det finns ingen uttalad skyldighet att godta ett annat nordiskt lands begäran om överföring, men däremot finns det en förväntan om att en begäran ska godtas om det inte finns särskilda hinder.

Sveriges officiella hållning har historiskt varit att så långt som det är möjligt ska dömda avtjäna fängelsestraff i det land där denne har sin starkaste anknytning. Som bakgrund till den inställningen finns såväl kriminalpolitiska samt humanitära skäl angivna, exempelvis att återanpassningen underlättas om en intagen avtjänar sitt straff där dennes modersmål talas samt att kontakt med anhöriga under anstaltstiden underlättas om straffet avtjänas i hemlandet. Argument för hållningen är även att den dömdes sociala återanpassning och eventuella åtgärder vid förberedelser för frigivning underlättas om det sker i det land där den dömda fortsättningsvis ska vistas och har sin anknytning, samt att risken för återfall i brott minskas.

I promemorian lämnas förslag till en ny lagstiftning om nordisk verkställighet i brottmål som ska ersätta lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. Huvuddelen av de nya bestämmelserna är överensstämmande med tidigare lagstiftning varvid praxis och förarbeten fortsatt är gällande. De lagändringarna som föreslås i och med den nya lagen innebär i huvudsak följande:

- Regelverket ses över språkligt och redaktionellt. Ett modernare språkbruk införs och en kapitelindelning för att öka läsbarheten och överskådbarheten i lagtexten.
- Regleringens tillämpningsområde utökas till att omfatta frivårdspåföljder som innefattar samhällstjänst. Förändringarna antas leda till att incitamentet att begå brott i ett annat nordiskt land minskas och att det till exempel inte ska gå att undvika övervakning genom att återvända till hemlandet. Modifieringarna kan leda till att allt fler kan komma att dömas till frivårdspåföljder om rådigheten över påföljden sköts tillfredställande av aktuellt land.
- Flera ändringar görs för att effektivisera tillämpningen av regelverket och öka antalet överföranden. Till exempel ska ett skyndsamhetskrav gälla vid Kriminalvårdens och domstolars handläggning av ärenden om överförande av

verkställigheten av fängelsestraff enligt lagen. Vidare ska ett beslut om överförande av verkställigheten av ett fängelsestraff få laga kraft direkt om den dömde samtycker till detta och den dömde ska kunna avstå från att överklaga ett sådant beslut eller fullfölja överklagandet (så kallad nöjdförklaring).

- Överklaganden av beslut om verkställighet ska prövas i allmän domstol.

Som argument för förändring av redan befintlig lagstiftning lyfts bland annat att den internationella brottsligheten blivit alltmer global vilket leder till ökade krav på ett effektivt samarbete mellan länder. Vidare framförs att nuvarande lagstiftning inte har genomlysts sedan 1960-talet och är i behov av ett modernare språk samt ett redaktionellt arbete för att öka läsbarheten och nyttjandegraden av lagstiftningen. Den svenska inställningen som har varit att den dömde ska avtjäna sitt straff där det finns starkast anknytning förtydligas genom att göra förändringar som antas leda till fler överföringar mellan länderna. Förändringarna antas även leda till att belastningen på svensk kriminalvård, både anstalt och frivård, minskas om påföljderna genomförs i hemlandet.

Vidare utökas kommunernas uppgiftsskyldighet till att socialnämnden på begäran av Kriminalvården ska lämna upplysningar om barn i Sverige till fängelsedömda vars verkställighet kan komma att överföras till eller från Sverige.

## Remissammanställningen

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och socialnämnden.

På grund av kort remisstid har socialförvaltningen inkommit med ett kontorsyttrande.

## Stadsledningskontoret

**Stadsledningskontorets** tjänsteutlåtande daterat den 5 augusti 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret är generellt positivt till förslagen i promemorian. Det är positivt att lagtexter ses över och moderniseras till aktuellt språkbruk så att läsbarheten och tillämpningen av lagen underlättas. Föreslagen lagstiftning och bestämmelser är i stora drag överensstämmande med tidigare reglering från 1963, varvid skillnaderna mer är av förtydligande karaktär som förväntas underlätta för användandet av lagen.

Med de förtydliganden i lagstiftningen som föreslås ser stadsledningskontoret positivt på att medborgare som vill få sitt straff verkställt i sitt hemland kan få det, istället för i det (nordiska) land där brottet har begåtts. Detta då det antas underlätta samplanering mellan frivård och socialtjänst för insatser i syfte att motverka fortsatt brottslighet och återfall i brottsligt beteende. Stadsledningskontoret ser också positivt på att lagen utökas till att även gälla samhällstjänst då det ökar möjlighet till

återanpassning och etablering i samhället, vilket i sig kan verka brottsförebyggande och minska risk för återfall.

De föreslagna förändringarna förväntas leda till att allt fler individer omfattas av samarbetet om överförande mellan de nordiska länderna. Med hänsyn till barn- och anhörigperspektiv ser stadsledningskontoret positivt på att fler får sina straff verkställda i det land där det finns starkast anknytning, vilket underlättar umgänge med en intagen och dennes närstående. Detta förutsätter dock att den enskildes närstående och eventuella barn är bosatta i det mottagande nordiska landet.

Stadsledningskontoret bedömer inte att förslaget kommer leda till ökade administrativa kostnader för staden.

### **Socialförvaltningen**

**Socialförvaltningens** tjänsteutlåtande daterat den 14 juli 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser generellt positivt på att lagtexter ses över och moderniseras till aktuellt språkbruk så att det underlättar för läsbarheten och tillämpningen. Föreslagen lagstiftning och bestämmelser är i stora drag överensstämmande med tidigare reglering från 1963, varvid skillnaderna mer är av förtydligande karaktär som förväntas underlätta för användandet av lagen. Detta exempelvis genom kapitelindelningar och insortering av bestämmelser. För socialtjänsten kan detta innebära en mer strukturerad och effektiv hantering av frivårdspåföljder, vilket kan påverka rehabiliteringsinsatser och stöd till dömda personer.

Med de förtydliganden i lagstiftningen som föreslås ser förvaltningen positivt på att medborgare som vill förverka sitt straff i sitt hemland kan genomföra det, istället för i det (nordiska) land där brottet har begåtts. Detta då det antas underlätta samplanering mellan frivård och socialtjänst för insatser i syfte att motverka fortsatt brottslighet och återfall i brottsligt beteende.

De föreslagna förändringarna förväntas leda till att allt fler individer omfattas av samarbetet om överförande mellan de nordiska länderna. Med hänsyn till barn- och anhörigperspektiv ser förvaltningen positivt på att fler förverkar sina straff i det land där det finns starkast anknytning, då ett umgänge med en intagen och dennes närstående underlättas. Detta förutsätter dock att den enskildes närstående och eventuella barn är bosatta i det mottagande nordiska landet. Förvaltningen ser positivt på att socialnämnden efter begäran från Kriminalvården bidrar med underlag genom samråd och yttrande i de fall det finns ett minderårigt barn till den dömde i Sverige, som stöd för beslut om överföring av verkställighet och dess lämplighet. Förvaltningen förutsätter att hänsyn kommer att tas till barns bästa vid beslut om överförande av verkställighet i ärenden som rör enskilda med barn, detta då samtliga nordiska länder som ingår i samarbetet har ratificerat FN:s konvention om barnets rättigheter.

I promemorian framkommer att Kriminalvården inte ska kunna skärpa de villkor och de föreskrifter som domstol i annat land fattat, förvaltningen instämmer med att det är av vikt att det inte ska vara möjligt till skräpning av straff utanför brottsmålet än i den domstol som dömt straffet.

Förvaltningen ser positivt på att lagen utökas till att även gälla samhällstjänst då det ökar möjlighet till återanpassning och etablering i samhället, vilket i sig kan verka brottsförebyggande och minska risk för återfall.

Det nya samtycket som förs in i lagen kan ses bidra till ett ökat självbestämmande men förutsätter att den enskilde har förstått vad hen samtycker till. Utifrån de effektiviseringsvinster som beskrivs i promemorian vill förvaltningen lyfta vikten av att information görs tillgänglig och i klarspråk för personer med kognitiva eller psykiska funktionsnedsättningar. En risk med snabba beslutsgångar kan till exempel vara att enskilda som haft en social förankring i landet där brottet begås, saknar familj och annat stödnätverk i sitt hemland och då får svårare att etablera stödstrukturer efter avtjänat straff om de överförs till det ursprungliga hemlandet.

I promemorian framkommer att föreslagen lagstiftning inte bedöms leda till kostnadsökningar för kommunen och att de tillagda obligatoriska uppgifterna för kommunen inte medför någon statlig finansiering. Förvaltningen ser att den generella kriminalpolitiska inriktningen som innebär att alltför många döms till längre fängelsestraff kommer ställa ökade krav på socialnämnden att i samverkan med Kriminalvården erbjuda enskilda insatser som underlättar för en återanpassning i samhället efter avtjänad dom. I föreslagen lagstiftning ses dock inga stora risker med att enskilda som annars inte skulle vara föremål för socialtjänstens försorg skulle bli aktuella. Förhoppningen är att den enskilda kommer i kontakt med socialtjänsten tidigare, vilket kan underlätta för tidig samplanering av insatser vid frigivning. De innehållsförändringar i lagförslaget som omfattar handläggningen av ärenden hos berörda myndigheter och domstolar bedöms inte påverka socialtjänstens arbete i det stora. En möjlig konsekvens är att det kan bli en viss ökning i administration avseende samverkansärenden såsom avtalsförbindelser till vårdvistelser, samordning av insatser och yttranden om minderåriga barn. Förvaltningen ser dock inte att dessa administrativa uppgifter kommer att leda till större kostnadsökningar för socialnämnden.